

Posudek na bakalářskou práci „Geneze sociálního bydlení v České republice“

Autorka práce: Mariana Nová

Oponent: Ing. Petr Víšek

Téma práce je závažné a aktuální. Práce je zpracována velmi komplexně a zodpovědně, využívá široký rozsah dostupných literárních zdrojů a adekvátní výběr autorů. Mimořádně zajímavý a vynikajícím způsobem zpracovaný je rozbor historie sociálního bydlení na našem území do roku 1990. K textu mám několik spíše doplňujících poznámek:

Na straně 23. v poznámce pod čarou uvádí, že samosprávy povětšinou nebyly schopné se o převzatý bytový fond efektivně postarat s tím, že neměly dostatečné prostředky. Bylo by vhodné připomenout, že přebíraný bytový fond významným způsobem podinvestován a zanedbán a vyžadoval by mimořádné investice (tedy to byl poněkud Danažský dar).

Tvrzení na str. 24 že „přibývá ovšem lokalit, kde Romové netvoří převážnou většinu obyvatel“ není mým posledním studiem GAC prokázáno.

Pokud jde o text o neobydlených bytech - soukromí majitelé domů bytů uvádějí zhruba 140 000 volných bytů bytových domech a o této kapacitě, přes nabídku majitelů bytů na jejich využití (pro sociální bydlení), nebyl stát schopen vyjednávat. Nabídku ubytovat tam „problémové nájemníky“ za určitých přijatelných garancí a kompenzací.

Autorka uvádí 220 tis. vyplácených příspěvků na bydlení a 64 tis. doplatků na bydlení, a, že výdaje klesají. Zejména příspěvkem na bydlení stát posiluje koupěschopnost občanů na trhu s byty. Tuto potřebu pocítuje 5 % domácností a u doplatku na bydlení 1,5 % domácností. To prokazuje, že se trh s byty osvědčil a stát je schopen kompenzovat náklady na bydlení. Přitom do této oblasti vkládá ve srovnání se zeměmi EU málo prostředků. Zabezpečit, aby lidé „měli“ na bydlení, tedy v zásadě a prokazatelně není problém. Potřebná podpora a podíl domácností je marginální záležitostí. V čem je tedy skutečně problém sociálního bydlení? Tuto otázku tvůrci návrhu zákona zatemnili.

Autorka uvádí v poznámce na str. 49, že „celkové výdaje na tyto dvě dávky se ovšem v posledním roce snížily - tato skutečnost ovšem nedokazuje, že by se současně zvýšila dostupnost bydlení“. Toto tvrzení by bylo vhodné vysvětlit. (Tedy méně lidí má málo peněz na bydlení, nebo jsou podmínky podpory přísné?).

Problém (str. 38) cílové skupiny osob pokročilého věku, jejichž jediný příjem je důchod, je-li problém prokázán a nikoliv jen mediálně prezentován, lze řešit finanční podporou. To se také děje dokonce i finanční podporou od obcí nad rámec podpory státní.

Autorka jistě sama nevěří tvrzení, že v dubnu 2014 na půdě senátu mohlo dojít v rámci kulatého stolu k převedení tvorby zákona o sociálním bydlení z MMR na

MPSV. Ostatně toto převedení by stálo za vysvětlení totiž, proč koncepci bytové politiky zpracovávalo Ministerstvo práce a sociálních věcí, když je tato aktivita kompetenčním zákonem svěřená výslovně Ministerstvu pro místní rozvoj. (Oponent byl tehdy pověřen ministryní pro místní rozvoj vést meziresortní komisi pro tvorbu zákona o sociálním bydlení, která zahájila činnost, a pak ji musela ukončit). Šlo o politicky atraktivní téma. Jak se ukázalo, byl to omyl.

Uznávám, že autorka nemohla proniknout přes mediálně politickou mlhu, která byla kolem sociálního bydlení pod prapory politické korektnosti vytvořena, a která zakryla skutečnost, že se sociální bydlení týká především osob „s omezenými kompetencemi k bydlení“ a tedy zejména významné části romské populace, kterou stát neumí pojmenovat a detekovat. Nic méně toto téma a problém zachytila. Přitom u této society nejde o nedostatek prostředků na bydlení (stát je umí doplnit) ale o to, že „sociální nedovednost“ v oblasti bydlení je činí nevídanými nájemníky. Farizejské rozšíření cílové skupiny na další „sociálně ohrožené“ bylo prvním důvodem odmítnutí. Není-li problém přesně popsán, nemůže být adresnými nástroji řešen. Pro úplnější objektivitu a zachycení názorového spektra zde postrádám zásadní stanoviska zástupkyně ochránce práv JUDr. Křečka, předního odborníka na bytové právo.

Autorce také není možné vyčítat, že nedekovala fundamentální konflikt, který autoři návrhu zákona opomenuli vzít na vědomí a nevyřešili jej. Právě tento konflikt vedl k jeho nepřijetí. Česká republika je vázána Evropskou chartou místní samosprávy, která obsahuje pravidla, na nichž má být postavena místní samospráva. Podle zákona o obcích patří do samostatné působnosti obce mimo jiné právě uspokojování potřeby bydlení.

Návrh zákona o sociálním bydlení navrhuje, aby se obce v jedné věcné oblasti – v bytové politice, dobrovolně vzdaly své výlučné samosprávné role a realizovaly aktivity, které jim věcně určuje stát, tj. zřizovat sociální byty apod. Ten záměr (přestože se předpokládá dobrovolnost) lze definovat jako otázku: Měl by mít stát možnost stanovit pro výkon aktivit v samostatné působnosti nějaké, alespoň minimální standardy (např. disponovat určitým počtem sociálních bytů?) Odpověď oponentova - ano nepochybně. Ze strany samospráv se pochopitelně ozvalo ostré odmítnutí. Za takový ústupek jim nikdo nic nenabídl. A jejich lobby je mocné. Je všeobecně známo, že jde o velmi citlivé téma a proč je to citlivé téma. Ten to problém ústavně právní povahy nebyl otevřen a řešen.

Předmětem oponentury práce ovšem není odborná diskuse, ale její hodnocení. Autorka odvedla mimořádný rozsah náročné odborné práce a prokázala vynikající schopnosti, pokud jde o samostatnou odbornou práci. Dobře pracuje s literárními zdroji, její text je srozumitelný, přesně se vyjadřuje.

Navrhuji hodnocení práce jako „výborná“.